

OLIY TA'LIM XIZMATLARINING MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI

Y.K.Xasanova- Turizm kafedrası assistenti

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Annotatsiya

Mazkur maqolada oliy ta'lim xizmatlari sohasida uchrayotgan asosiy muammolar, ularning ta'lim sifati va talabalar tayyorgarligiga ta'siri tahlil qilinadi. Xususan, ta'lim sifati, moddiy-texnik baza, professor-o'qituvchilar salohiyati, nazariy bilimlarning amaliyot bilan bog'liqligi, raqamlashtirish va bitiruvchilar bandligi bilan bog'liq masalalar yoritiladi. Shuningdek, oliy ta'lim xizmatlarini takomillashtirish, ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligini oshirish va talabalar ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan amaliy takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim, ta'lim xizmatlari, ta'lim sifati, talabalar, professor-o'qituvchilar, raqamlashtirish, mehnat bozori, innovatsiya, ta'lim islohotlari, raqobatbardoshlik.

Oliy ta'lim xizmatlari deganda fuqarolarning bilim olish, kasbiy malakasini oshirish, ilmiy izlanish olib borish va mehnat bozorida talab etiladigan ko'nikmalarni egallashiga qaratilgan xizmatlar majmui tushuniladi. Ushbu xizmatlarning sifati ta'lim dasturlari, professor-o'qituvchilarning malakasi, moddiy-texnik baza, zamonaviy texnologiyalar va ta'lim muassasasining boshqaruv tizimiga bog'liq. O'zbekistonda so'nggi yillarda oliy ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish, yangi ta'lim muassasalarini tashkil etish va zamonaviy ta'lim texnologiyalarini joriy etish bo'yicha muhim ishlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, oliy ta'lim xizmatlarining kengayishi ularning sifatini ta'minlash, talabalar ehtiyojlarini qondirish va ta'lim natijalarini mehnat bozori talablariga moslashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi oliy ta'lim xizmatlari sohasidagi asosiy muammolarni aniqlash, ularning sabablarini tahlil qilish va ushbu muammolarni bartaraf etish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Oliy ta'lim xizmatlari sohasidagi muammolardan biri — ta'lim sifati va amaliy tayyorgarlik o'rtasidagi nomuvofiqlikdir. Ayrim hollarda ta'lim jarayonida nazariy bilimlarga ko'proq e'tibor qaratilib, amaliy mashg'ulotlar, loyiha ishlari va ishlab chiqarish amaliyoti yetarli darajada tashkil etilmasligi mumkin. Natijada talabalar olgan bilimlarini real ish sharoitida qo'llashda qiyinchiliklarga duch keladilar.

moddiy-texnik bazaning yetarli darajada rivojlanmaganligidir. Zamonaviy laboratoriyalar, kompyuterlar, elektron kutubxonalar va amaliy mashg'ulotlar uchun zarur uskunalarning yetishmasligi ta'lim samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ayniqsa, texnika, muhandislik, tibbiyot va axborot texnologiyalari yo'nalishlarida zamonaviy jihozlar bilan ta'minlanganlik muhim ahamiyatga ega.

Beshinchi muammo — talabalar uchun ta'lim xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarining bir xil emasligidir. Ayrim hududlarda internet sifati, texnik vositalar, kutubxona resurslari va talabalar turar joylari bilan bog'liq qiyinchiliklar mavjud bo'lishi mumkin. Bunday holatlar talabalarning ta'lim olish sharoitlariga ta'sir ko'rsatadi. Shu bois oliy ta'lim xizmatlarini rivojlantirishda teng imkoniyatlarni ta'minlashga alohida e'tibor qaratish lozim.

Raqamli texnologiyalar oliy ta'lim xizmatlarini takomillashtirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Elektron ta'lim platformalari, masofaviy mashg'ulotlar, elektron kutubxonalar va raqamli hujjat aylanishi talabalar hamda o'qituvchilar faoliyatini yengillashtiradi. Biroq raqamlashtirish jarayonida ham muayyan muammolar yuzaga keladi.

Bundan tashqari, ayrim ta'lim muassasalarida boshqaruv jarayonlarining murakkabligi, hujjatlar bilan ishlashga ortiqcha vaqt sarflanishi va talabalar murojaatlariga javob berishdagi kechikishlar xizmatlar sifatiga ta'sir qilishi mumkin. Talabalar o'quv jadvali, baholar, stipendiyalar, turar joy yoki boshqa ma'muriy masalalar bo'yicha tezkor va aniq ma'lumot olish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Mazkur muammolarni hal qilish uchun elektron boshqaruv tizimlarini takomillashtirish, ma'muriy xizmatlarni soddalashtirish, raqamli

savodxonlik bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini tashkil etish va axborot xavfsizligi talablariga rioya qilish zarur.

Oliy ta'lim xizmatlari sifatini oshirish uchun, avvalo, ta'lim jarayonini mehnat bozori talablariga moslashtirish lozim. Buning uchun ish beruvchilarni o'quv dasturlarini ishlab chiqish, amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish va talabalarni kasbiy tayyorlash jarayoniga jalb qilish maqsadga muvofiq. Ishlab chiqarish amaliyotini kuchaytirish, real loyihalar ustida ishlash va amaliy vaziyatlarni tahlil qilish talabalarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantiradi. Takomillashtirish kerak. Pedagoglar uchun muntazam malaka oshirish kurslari, zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo'yicha seminarlar va xorijiy tajribani o'rganish dasturlarini tashkil etish muhimdir. Bu ta'lim jarayonida innovatsion metodlardan foydalanish va o'qitish samaradorligini oshirishga yordam beradi. Oliy ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash zarur. Zamonaviy laboratoriyalar, kompyuter xonalari, elektron kutubxonalar va sifatli internet bilan ta'minlash talabalar uchun qulay ta'lim muhitini yaratadi. Shu bilan birga, elektron ta'lim resurslarini muntazam yangilab borish va ularning barcha talabalar uchun ochiqligini ta'minlash lozim. Talabalar fikrini muntazam o'rganish tizimini yo'lga qo'yish kerak. So'rovnomalar, elektron murojaatlar va takliflar orqali ta'lim xizmatlarining qaysi jihatlari yaxshi ishlayotgani, qaysi yo'nalishlarda muammolar mavjudligi aniqlanishi mumkin. Olingan natijalar asosida tegishli qarorlar qabul qilinishi va amalga oshirilgan o'zgarishlar samaradorligi baholanishi zarur. Ta'lim xizmatlaridan foydalanishda teng imkoniyatlarni ta'minlash muhimdir. Ijtimoiy himoyaga muhtoj talabalarni qo'llab-quvvatlash, imkoniyati cheklangan shaxslar uchun qulay muhit yaratish, hududlardagi ta'lim infratuzilmasini rivojlantirish va raqamli resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish zarur oliy ta'lim muassasalarida sifatni boshqarish tizimini takomillashtirish lozim. Ta'lim natijalari, bitiruvchilar bandligi, talabalar qoniqishi, ilmiy faoliyat va ish beruvchilar fikri kabi ko'rsatkichlarni muntazam tahlil qilish muammolarni o'z vaqtida aniqlash imkonini beradi. Bunday yondashuv ta'lim muassasalarining faoliyatini yanada

shaffof va samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, oliy ta'lim xizmatlari mamlakatning inson kapitalini rivojlantirish, iqtisodiy o'sishni ta'minlash va malakali mutaxassislar tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu sohada ta'lim sifati, amaliy tayyorgarlik, moddiy-texnik baza, raqamlashtirish, professor-o'qituvchilar malakasi va bitiruvchilar bandligi bilan bog'liq muammolar mavjud bo'lishi mumkin.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun ta'lim dasturlarini mehnat bozori talablariga moslashtirish, o'qituvchilarning kasbiy salohiyatini oshirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va talabalar ehtiyojlarini muntazam o'rganish zarur. Shuningdek, oliy ta'lim muassasalari va ish beruvchilar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish bitiruvchilarning kasbiy tayyorgarligini yaxshilashga yordam beradi.

Umuman olganda, oliy ta'lim xizmatlarining rivojlanishi faqat ta'lim muassasalari sonini ko'paytirish bilan emas, balki ta'lim sifatini yaxshilash, xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va o'quv natijalarining amaliy ahamiyatini oshirish bilan belgilanadi. Shu sababli oliy ta'lim tizimida sifat, samaradorlik, shaffoflik va innovatsion rivojlanishga ustuvor ahamiyat berish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni. "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida".
2. UNESCO. *Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education: A Tool on Whose Terms?* Paris: UNESCO, 2023.
3. OECD. *OECD Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem.* Paris: OECD Publishing, 2023.
4. Biggs, J., Tang, C. *Teaching for Quality Learning at University.* 4th edition. Open University Press, 2011.